

POMAHJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

71. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, nowember 1984

Lětnik 34

Hrono na měsac nowember 1984

My we wěrje chodźimy a nic we widženju.

2. Kor. 5,7

Štož wídžimy, zda so nam być wěste. Na tym njedwělujemy. Boha nichtó wídzal njeje a tež wídzec njemóže. Wón bydl w swětle, do kotrehož nichtó stupić njemóže. Bjezbóžni mjenja, dokelž Boha wídzec njemóžemy, wón tež njeje. My nohcemy so nětkle z prašenjom zaběrać, hač Bóh je abo njeje. My smy křescenjo a wěrimy do trojjeničkeho Boha.

Psalmlista je skoržil: *Moje sylzy su mój chléb wodnjo a w nocy, dokelž wšednje ke mni rjeknu: Hdže je twój Bóh?* My nohcemy sebi zamjelcéć, zo nas tajke wusměwace prašenje tyši. Sto móžemy wotmołwić, hdyž so pobožnemu, dobremu člowjekej zlé dže a ma wjele čerpjeć? Čehodla wšehomócný Bóh, kotryž nas lubuje, hrozny wójnam nje-wobara? Čehodla je wšehowědomý Bóh člowjeskej wědomosci dowolił, tak wjele jědow a techniki wuslědźić, zo dyrbymy so wo dońt přichodnych generacijow bojeć?

Naše pónaće je hišće njedospolne, ale jónu my wšitko dopóznajemy. Nětkle hladamy kaž do blukeho špihela, ale potom budu čiste wutroby Boha wídzec wot wobliča k wobliču. My so džensa hižo chwalimy přichodnej krasnosće, kotruž Bóh nam da, a wěrimy, zo tajka nadžija nas njezahanibi.

Hišće tak daloko njeje. Přeco hišće chodźimy we wěrje a nic we widženju, wusměšowanja a dwěle móža nas tyšić. Nadžija na Chrystusow nawróť w krasnosći nas posylnja, zo njewoslabbnjemy we wěrje. Chroble móžemy na prašenja njewěrjacych wotmołwić, zo džensa božu lubosć a prawdosć we wšem njedopóznawamy, zo pak so nam jónu wšitke potajnstwa rozjasnja. Bibliske słowa wo božej wěčnej krasnosći su tak poľne sylneje nadžije, zo chcemy je z wjeselom pytać a so jich tróštować.

My drje Boha njemóžemy wídzec, ale jeho swjate, wěčne slowo móžemy čítać a slyšeć. Wužiwaymy tule składnosć, a my budžemy we wšelakich čěsnosćach měrniši. My drje Boha njemóžemy wídzec, ale naš Zbóžnik je nam slubił: *Hdžež staj dwaj abo tři zhromadženi w jeho mjenje, tam je wón srjedza mjez nimi.* Móžno, zo tebe wosebje njewabi kemši chodźić. Předar so tebi njelubi. Připowědanje božeho slowa je tebi přejara swětno abo přejara zastarske. To wšak je móžno, a tola je to boží lud, kiž so tam zhromadžuje w Jezusowym mjenje a ma jeho slubjenje, zo chce mjez

KEDŽBU!

Dnja 11. nowembra, w 14 hodž., zapokaza krajny biskop dr. J. Hempel w Michalskej cyrkwi w Budyšinje fararja Alberta do jeho zastojnstwa jako serbski superintendent.

Přijědźće wšitcy!

nim być. *Tuž njewopuščmy tele zhromadžizny, kaž to někotři wašnje maja, ale napominajmy so mjez sobu, a to čim bóle, dokelž wídzíte, zo so JEHO džeň přibližuje.*

Nichtó drje njeje nihdy Boha wídzal. Hdyž pak so mjez sobu lubujemy, wostanje Bóh we nas. Bóh je lubosć, a štož w lubosći wostanje, tón wostanje w Boze a Bóh w nim. Koždy skutk lubosće je dobra kročel bliže k njewídzomnemu Bohu. Hdyž tebe twój susod rano přecelnje strowi, wjesel so, a njech je twoja wotmołwa runje tak přecelna, abo tebi kapnje skažliwy jěd do duše a jasne swětle nastawaceho dnja je wohrožene. To by chcył, zo by Bóh z tobu šol přez nowy džeň. Ty budžeš bože džěco mjelowany, jelizo měr džeržiš, měr činiš, rozkorje wobaraš. *To je čertej kermuša, hdžež so zwadnicy bodu.* Bóh chce měr. Z rowa stanjeny Chrystus je swojich wučomnikow strowil: *Měr budž z wami.* My žedžimy za měrom a so tola tak husto wadžimy. To je naša tragika. Hdyž smy wšelakeho mjenja, njemóžemy sebi předstajić, zo ma tamny prawje a nic ja. To je po našim natureskim wašnju tak. My pak dyrbymy duchowni być a w mocy Swjateho Ducha dobre plody přinjesć, z kotrychž je jedyn sčěrpnosć. To rěka, zo so hnydom njerozhorju na blišeho, ale měrnje na tamneho poslušam. Snano wón wěc lěpše přewidži hač ja. Jandželjo w njebjesach so raduja, hdyž ty samo sebe přewinjješ, a njewídzomny Bóh je tebi blisko.

Nowember je za nas měsac wosebiteho spominanja na našich lubych zemřětych. Želniwje a džakownje pyšimy jich rowy, přihotuju je na blisku zymu. Tajke džěta su poslednje znamenja našeje lubosće k nim. Tak někotrežkuli slowo bychmy jim chcyli hišće prajić, jich wo wodaće prosyć, zo njejsmy sej jich bóle wažili, jich nutrišo lubo měli. Wjele nje-dobreho je so mjez nami stało, štož nětko w swojej zrudobje wobžarujemy. Naša wěra njebě jasna a syna dosć. Hustodosć smy hrěšili – nic z lutej zlož-

sću, ale z njedorozumjenjom. Nětkle chodźimy hišće we wěrje, w swojej slabej a njejasnej wěrje. Jónu pak, snano hižo bórže, budžemy chodźić we wídzěnjju. Woči budžetej nam wotewrjenej za božu swjatosć a smilnosć z nami wbohimi, hrěšnymi člowjekami.

Při rowach swojich lubych zemřětych chcemy so tež mały kusk wjeselić, zo pónđžemy za nimi do božeho wěčného swěta.

Gerhard Wirth

Dr. Pětr Malink njebohi

Přede mnu leži naš „Pomahj Bóh“ za awgust 1981. Na přenjeje stronje namakaš wobraz w lěće 1931 postajeneho a 30. awgusta poswjećeneho pomnika za našeho serbskeho basnika Handrija Zejlerja na Łazowskim torhošću. Na samsnej stronje je wocišćany přinošk „K pjećdžesaćinam Pětra Malinka“. Na drugej stronje čítamy krótku informaciju „Handrij Zejler a Jakub Bart-Čišinski“ z pjera Pětra Malinka a tež hišće rozprawu jeho nana Jurja Malinka, fararja we Łazu, wo poswjećěnjju Zejlerjoweho pomnika před 50 lětami (je to wocišć ze „Serbskich Nowinow“ 12. septembra 1931). Někak pjeć njedžel do tehdomnišeho wulkeho zjězda a swjedženja serbskeho luda bě so njedaloko tutoho pomnika we Łazowskej farje narodžil jako 3. syn a 4. džěco farskeje swójby naš luby serbski wědomostnik a basnik dr. Pětr Malink. Tak su zahorite zynki serbskich spěwow tehdom hižo do wušow hólčička w kolebce zaklinčale a so za čas žiwjenja do jeho duše zašćepile.

Bohužel je tute žiwjenje – po našim mjenje přezahe – nětko dokončene. Pětr Malink je njebohi. Wosobinsce so z nim zetkać, na njeho poslušać, jeho radu pytać – to wjace njemóžemy. To je jenož hišće móžno, hdyž jeho kniha,

Prědowanje při chowanju dr. Pětra Malinka

Bóh stwori čłowjeka sebi k podobnosći, k podobnosći na Boha stwori jeho; a stwori jeho muskeho a žónsku. A Bóh požohnowa jeju a džeše jima: Płodźtaj a přisporjetaj so a napjelńtaj zemju a čitaj ju sebi poddanu a knježtaj nad rybami w morju a nad ptakami pod njebjom a nad skotom a nad wšitkimi zwěrjatami, kiž na zemi laža. Hamjeń. (1. Móžasa 1,27–28)

Luba Malinkec swojba!

Cěsćeni přitomni!

My smy na tutej nutnosći tři wotřezki ze Swjateho Pisma slyšeli, a to wo Jězusowym znamjenju w Kana, wo Jězusowej smjerći a nětko wo stworjenju čłowjeka přez Boha. Tute městna Biblije zaběrahu bratra Malinka poslednje tydženje a měsacy wosebje. Wón přemyslowaše wo nich we wobłuku přihotowanja na Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń, kiž měješe napismo: „Činće sebi zemju poddanu.“

W přnim čitanju so pokaza, zo so naš Knjez a zbožnik tež wo zemské žiwjenje stara, a nětko smy runje slyšeli, zo je Bóh nam nadawk dał: Starajće so wo swět! Wobchowajće jón před zahinjenjom!

Ja njemóžu a nochcu na tutym městnje zaslužby našeho njeboćičkeho hódnoćić. To ma so na druhim městnje wot za to powołanišich stać. Ale telko móžu prajić: Jeho je zaběrało prašenje, kak móže so swět wobchowac – a to ze swojeje wěry sem, zo je Bóh k tomu nadawk dał.

Ale runje tak je jeho tež zaběrało prašenje wobchowanja serbstwa. Móžu to ze swojeho nazhonjenja z nim prajić, kiž mějach jako jeho šuler na Serbskej wyšej šuli. Haj móžu drje prajić: Wón je mnohim lubosć k serbstwu zašćepił.

W tutym zwisku so dyrbi wudaće Čišinskeho spisow wot bratra Malinka naspomnić. Za dr. Malinka su džěla Čišinskeho wulka serbska literatura, kiž so runa swětowej literaturje. Tohodla so zasadźowaše za wobchowanje, wozjewjenje a popularizowanje tutych twórbow.

Prajach hižo, zo njemóžu džensa dr. Malinkowe skutkowanje jako wědomostnik a spisowaćel hódnoćić. Naspomnjene džělo móže tu jenož z přikładom być. Ale nochcu zabyc na to dopomnić, zo měješe wón wulki wuznam za ewangelskich Serbow. Wón njechodžeše jenož na serbske kemše, ale džělaše we wobłuku ewangelskich Serbow we wšelakich wuběrkach sobu. A wšitcy smy sej jeho wažili a smy so jeho tež wo radu prašeli. A wón je nam ju zwólniwje podał.

Hačrunjež je naš njeboćički sebi serbske pochowanje prał, chcu nětko tola z někotrymi sadami w němskej reči wuprajić, zo budže nam wšitkim w přichodže wědomostnik a spisowaćel dr. Pětr Malink jara pobrachować. Ale smy přeswědčeny, zo ma w našej zrudobje tež džakownosć swoje městno. Chcemy so Bohu za to džakować, zo je nam jeho dał. A chcemy so Bohu džakować za wšo, štož je wón nam přez njeho dał.

Njemóžemy tutu nutnosć wotměć, bjeztoho zo na to spominamy, zo bože słowo nam nadźiju dawa; nadźiju, kiž dale saha hač naše zemské žiwjenje. Sym přeswědčeny, zo je naš bratr Malink z tutoho wědženja, z tuteje kruteje nadźije žiwy byl. To prjedy wote mnje

jeho džiwadłowe hry, jeho nastawki a přinoški we wšelkich časopisach čitamy abo w pomjatu z nim bjesadujemy. Tak steji cyle žiwa před mjejim duchownym wočkom jeho wosoba wot młodych lět sem, kak je wotrostl w dobrym křesćanskim a swojbnym duchu farskeho doma jako najmłodši wšěch swojbných a susodnych lubušć. – Njebo tamneho nje-wobćezeneho džěcatstwa wšak so bórže pomroči. Fašistiska wyšnosć spyta swój program a swoju móc tež na cyrkwinskim polu přetločić. „Wuznawanske wosady“ so spjećowachu přećiwu tajkemu změšenju bibliskeje powěsće z ariskimi a nacistiskimi idejemi. Lazowski farski dom a wosada bě srjedžišćo tutoho wojowanja za susodne wosady šleskeje a sakskeje cyrkweje. Bjez džiwa, zo mějachu statne instancy fararja Malinka za strašneho přećiwnika. Mały Pětr bě hakle 3 lěta. hdyž bu nan za někotre tydženje zajaty a lěto pozdžišo přeni raz za někotre měsacy a započatk 1938 na stajnje z' domizny a z cyteje šleskeje wupokazany. Po krótkim skutkowanju w Gubiny bu nan 1940 za fararja němskeje wosady Groß-Rietz w Braniborskeje powołany, a swojba dyrbyeše Łaz a domiznu wopuščić. Raj džěcacych lět bě za Pětra nimo. Bě džě mjeztym tež wojna wudyriła, kotraž sebi Malinkec najstaršeho syna za wopór žadaše. Krótki čas do toho – Pětr bě hakle 11 lět stary – zhubi Malinkec swojba tež lubeho nana, kiž nazymu 1942 na zahor kutnicy schori a hakle 49 lět stary wumrě. Dalšich 6 lět, počnych bědy, horja a tež čelneje nuzy dyrbyeše wudowa z třomi dorosćacyimi džěćimi w tamnej wosadze přećrać. Pětr wyšu šulu w bliskim Beeskowje wopytowaše. Wšelke podawki a dožiwjenja z tamnych lět su zaplečene w powědančkach jeho knižki „Dwě horšći pěska“, kotruž je před 20 lětami spisał.

Radostny a za jeho dalše žiwjenje a duchowne wuwice jara wažny podawk bě wroćenje swojby do Łaza w léće 1948. Na Serbskej rěčneje šuli w Chrosće nawukny Pětr serbsku rěč a dósta na Serbskej wyšej šuli w Budyšinje dalše kublanje. Tam zložil swoju maturu a skutkowaše po tym slědowace 4 lěta jako wučer na tutej šuli a dalše 4 lěta na Serbskej rěčneje šuli w Minakale. Jako kruty a swědomity wučer je tak někotremu šulerjej a młodźencej zašćepił do wutroby lubosć a zajim za serbsku rěč a literaturu. W léće 1960 přepołoży Pětr Malink swoje skutkowanje zaso do Budyšina. Sydonnaće lět bě lektor při Ludowym nakładnistwje Domowina. Jeho nadawk bě, spisowaćelam při tworjenju wumělskich džěłow pomhać. Poslednje lěta skutkowaše jako wotrjadnik za kulturne wědomosće w Instituce za serbski ludospyt.

Pódlá zastojnskeho džěla zaběraše so z pilnosću a zahoritósću ze serbskej literatury a ze stawiznami serbskeho luda. To jeho wabješe, so sam jako spisowaćel spytać. Jeho roman „Dwě horšći pěska“ hižo naspomnich. Za serbske džiwadło je slědowace hry spisał: „Wotprošenje“ (wo Łazowskim zběžku robočanow 1794), „Nócný pacient“ (dožiwjenja pólskeho džělaćerja w serbskej swojbjě za čas fašizma), „Wotmołwu“ (problemy serbskeho wuměla a basnika w zašłosći, džiwajo na dońt Jakuba Barta-Čišinskeho) a „Wuj Šmitka ze Sibirskeje“ (wo industrializaciji Łužicy). Jako wědomostnik je so Pětr Malink wosebje a nadobnje zaběrał z Jakubom Bartom-

Čišinskim, je 14 zwjazkow „Zhromadźene spisy Čišinskeho“ wobdžělał a zesta-jał. Za tute dokładne džělo dósta „Myto Čišinskeho“.

My ewanglscy Serbja mamy wosebje džakowni być za njeboćičkeho přecowanje a skutkowanje za naše serbske wosady. Hluboko zakorjenjeny w křesćanskej wěrje z džěcacych lět sem – wón sam je so krótki čas z myšlićku zaběrał, bohosłowstwo studowač – je so kóždy čas jako křesćan wuznawał. W našim časopisu „Pomhaj Bóh“ smy jeho nastawki abo myšlićki čitali, na našich Serbskich cyrkwinskih dnjach smy jeho zajimawe přednoški slyšeli. A jako člon wuběrka Serbskeho wosadneho zwjazka je nam tak někotrežki dobre myšlićki, pokijiwo abo rady podawał.

Při wšěm swojim džěle a skutkowanju měješe Pětr Malink k ruce lubu, zrozumliwu a wěcywustojnu pomocnicu, swoju mandželsku Katu rodź. Cyžec z Baćonja. Bóh Knjez žohnowaše jeju 31 lět trajace mandželstwo z 8 džěćimi. Jedna džowčička zemrě. Bě to za nas radosć slyšeć, kak woni hižo w džěcacej starobje dobru serbsćinu rěčachu. Mjeztym su wšitcy wotročeni a su džědej a wowce hižo 10 wnučkow wobradžili. A štož naněj njebě spožčene, mjenujcy jako farar serbskim wosadam słužić, za to bě so syn Jan rozsudžil. A zemrěty smědže z džakom a z radosću dožiwjeć, zo bu Jan Malink za fararja Hrodžišćanskeje wosady zapokazany a loni tež za předsydu Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja woleny. Tak kroči wón w stopach džěda a pradžěda, kiž běštaj wobaj serbskaj fararjej, přeni we Łazu a druhu w Klětnom.

Knjezowe puće su njewuslědzomne. Wón je lubeho Pětra Malinka po čežkej chorosći, ze spowědžu a božim wotkazanjom na choroložu wobstaraneho, 53 lět stareho z tutoho žiwjenja wotwołał. Bibliske teksty a kěrlušće za pohrjeb bě njebohi sebi sam wupytał, a naš serbski superintendent, bratr Albert, je z hnujacymi słowami bože słowo a kěrlušće při pohrjebje wukładuju tołmačil, štož jadro našeje wěry je, štož bě tež njeboćičkeho wěra, nadźija a trošt, mjenujcy wěsty być, zo steji na kóncu wšěch našich pućow Bóh Knjez. Poslednje słowo nima smjerć, ale smilny Bóh, kaž smy spěwali „mje Boža hnada čaka na zbožnym swjatoku“. Njeličomna syła Serbow kaž tež Němcow je zemrěteho na jeho poslednim zemskim puću na Michalskim pohrjebnišću w Budyšinje přewoždžala.

Njech je to tež naše sprawne slubjenje a nadźija, štož smy po woli Pětra Malinka při jeho pohrjebje spěwali:

„Při tebi chcu ja wostać,
nic wjacě hósć kaž tu,
a z ruki twojeje dóstać
tež krónu njebjesku.
Tam, wšitkón tebi daty,
chcu krasnje spěwać cí,
ze zemskoh wašnjaja wzaty,
być zbožny we tebi.“

Jan Paler

*Z Boha zbožne wumrěće
wšitkich bědow skónćenje.*

čitane slovo wo Jězusowej smjerći na to pokazuje.

Tak chcemy našeho njebočićkeho miłosći Jězusa Chrystusa poručić. Tež za njeho je Jězus Chrystus na křižu wumrěl. To rěka: Jězus Chrystus je wšitko činił, zo njeby row za njeho to poslednje bylo, ale zo by zašoł do božej krasnosće. Njeh widzi, štož je wěrił. Nam wšitkim pak, kiž smy so smjerće stróžili a kiž smy wot smjerće dr. Malinka potrjeheni, móže to pomoc a tróšt być, zo wěmy: štož ke Chrystusej sluša, njeje ani w smjerći z jeho rukow, tež hdyž so z tutoho žiwjenja wotwoła.

Hamjeń.

Sotra Frieda Wjelic 1897–1984

Našu lubu Serbowku, sotru Friedu Wjelic, je Bóh Knjěz nad žiwjenjom a smjerću z tuteje časnosće do swojeje wěčnosće wotwołał. My so rady dopominamy, kak je wona nam w lětach 1977 do 1979 w našim Pomhaj Bóh powědała wo swojej misionarskej službje w dalocekej Chinje. Jako posledni list wot njeje dóstach postrow na Serbski cyrkwinski džen w Poršicach 1984.

Rad bych mjez Wami byla, ale mi so bohužel čelnje derje njeńdže. Moje mysle pak a moje modlitwy su pola mojih lubych Serbow. Postrowće, prošu, wšitkich lubych jara wutrobnje wote mnje a prańće jim, kak jara so z nimi zwjazana wěm. Porjadnje dóstawam Pomhaj Bóh, kotryž mje kóždy króć znowa zwjeseli. Ja Was wšitkich stro-wju ze słowom 2. Kor. 13,13:

Hnada našeho Knjeza Jězom Chrysta, Boža lubosć a dóstatk Swjateho Ducha budž z Wami wšěmi.

W dobroprošenju sym z Wami zwjazana.

List njebě nam wjace móhla sama napisac ze swojim rjanym a jasnym pisom. Jejny rukopis bě nam prawje wobraz jeje pobožneho a swětneho charaktera. Z třepotacej ruku bě list podpisała, kotryž bě druhej sotře do mašiny dikto-wala.

My chcemy tu wočišćec čestne wopominanje, kotraž je dom diakonisow w Velberće na swoje sobustawy rozesał.

Jako pak bě rano, steješe Jězus na brjoze. Jan 21,5

Tole slovo steješe nad poslednjeje ho-dziny našeje lubeje sotry Friedy Wjelic.

Knjěz je ju wotwołał sobotu 11. awgusta. Džen do tutoho bě ju boža ručka zajala. Měrnje je do wěčnosće přešla. Z tym je Bóh jeje wutrobne žadanje dopjelnil, zo móžeše bjez wulkeho bėdženja wuńć. Sotra Frieda steješe w žohnowanej starobje 87 lět. 63 lět slušeše do našeho diakonisneho doma.

W Kubšicach pola Budyšina bě so narodžila 31. 5. 1897. W pobožnym starškim domje bě wona jedne ze sydom dźěći. Rozsudnu hodžinu swojeho žiwjenja nazhoni při smjertnym ložu swojeje 3 lěta mlódsheje sotry, kotraž bě do konfirmacije po krótkej, čezkej chorosći do wěčnosće wotešla z wuznaćom: Ja wumru, zo bych pola Chrystusa wěčnje žiwa byla.

W tutym wokomiku přepoda sotra Frieda swoje žiwjenje Knjezej. Wona

Sotra Frieda Wjelic 31. 5. 1897–11. 8. 1984

drje so hišće raz wot božeho puća wot-sali. W hrozach přenjeje swětoweje wójnny namaka so k Jězusej wróco, k swojemu dobremu pastyrjej. JEMU chcyše nětko cyle slušeć a jeho prošeše, zo by ju swojeho mjena dla po prawym puću wjedł. Knjěz bě nětko jeje wjednik a powola ju do služby diakonisow. Wona sama wuzna: To njebě žane lohke rozsudženje za mnje. Ja pak sym přeco zaso w žiwjenju nazhoniła, hdyž smy zwólniwi Boha posluchać, wón nas k tomu tež wuhotuje. Tak zastupi 5. 4. 1921 do diakonisow w Elbingeródze. Bóh žohnowaše jejnu poslušnosć.

Po krótkim přebywanju w diakonisnym domje měješe dźěći w pěstowarni wobstarać. Nazymu samsneho lěta přin-dže do Berlina, zo by tam nawuknyła chorych wothladać, a zloži tam swój eksamen. 1922–1924 dźělaše jako sotra w chorownjach a na to potřěća lěta jako wosadna sotra na wsy pola Schwelma. Tam je z wulkim wjeselom Knjezej slu-žila. Hać do swojeje staroby smědžeše plody žohnowaneho skutkowanja tam-nych widžeć.

Bóh měješe nowy nadawk za nju a po-wola ju do zwonkowneho misionstwa. W Bad Liebenzelli bu za to přihotowana w misioniskim seminarje. W septembru 1928 wupućowa ze 4 dalšimi sotrami našeho doma do Chinje. Z lóđu jědžeču do Yangchowa, zo bychu tam rěć Chinjanow nawuknyły, a potom smědžeše so do misionarskeho dźěła podać w Yün-nanfu a Yüki. Tam nazhoni, kak Bóh wotewrja durje za žohnowane misioniske dźěło. Do jejnych najrjeńšich dopom-nječow slušeše zhromadne dźěło z našeje swěrnej sotru Hanu Liu, kotraž ze swo-jej sprawnej a ponižnej swěrnosću je mnohim bohate žohnowanje přinjesła.

W oktobru 1935 bě sotra Frieda přeni raz do domizny přišla. Po dwěmaj lěto-maj wróci so zaso do Chinje. Hišće wjele lět je směla swojemu Knjezej a Mištrej služić, připowědajo jeho wjesoly ewan-gelij. W léce 1949 přesydli so do Něm-skeje a přeuzna dźěło w klinice „Hohe Mark“ w Oberurselu, hdžež wjace Chinjanam swoju lubosć njewopokazo-waše, ale chorym a bėdnym. Najrjeńše nazhonenje bě za nju přeco zaso, hdyž w „Hohe Mark“ čěsnjeni puć ke Chry-stusej namakachu. W oktobru 1972 pře-

pada wjednistwo do mlódsheju rukow, je pak dale hišće po swojich mocach pa-cientam pomhala. 1976 přinđže do našeho doma „Bergesruh“, zo by tu swój swjatok wužiwała. Ale tež tu běše jeje starosć, zo by čas hódnje naložowała w swěrny mješnistwje. We wěčnosći so jónu jewi, kak wjele plodow je Knjěz přez sotru Friedu wuskutkował.

Spominajo na našu lubu njebočićku, směmy z psalmistom prańć: Woni přinđu z wjesolosću a noša swoje snopy. Ps. 126,6

Stwórtek, 16. awgusta, přewodžeše ju wulka wosada k poslednjemu wotpo-činkej we Velberće.

Ze serbskeje domizny je sotra Frieda Wjelic wušla do dalokeho swěta a je wšudžom ze swojimi bohatymi darami w čistej pobožnosći wjele dobrego wuskutkowała. Mało składnosće je měla, swoju serbsku maćeršćinu naložować, ale hać do swojeje wysokeje staroby je rady serbski rěčała. Njezapomnite mi wostanu hodžiny rjaneje, pobožneje bjě-sady z našeje lubej Serbowku we Velberće.

Njeh wotpočuje w měrje, a wěčne swětło swěć jej.

Gerhard Wirth

Prispomnjeněko

W tutym wudaću spominamy na dweju ewangelskeju Serbow, kiž staj so swěru k swojej cyrkwi dzeržaloj a kotrejuž je Bóh z tuteje časnosće wotwołał.

Wo smjerći dr. Pětra Malinka čitachmy drje hižo w oktoberskim čisle, ale hakle nětko móžemy nastawk doholětneho přecela našeho njebočićkeho wozjewić.

Dale spominamy na sotru Friedu Wje-lic, kotraž wšak njebydleše we Łužicy, ale kotraž je swěru na nas myslila. Hišće na lětušim cyrkwiskim dnju smy jejny postrow slyšeli.

Po małej přestawce čitamy zaso něšto pod rubriku „za naše dźěći“. Džakuju so knjeni Malinkowej z Hrodžišća, zo chce wona so dale wo to starać.

Stawizny cyrkwinskeho dnja njemó-žemy městna dla w tutym čisle wozje-wić. Ze samsneje přičiny móže so před-nošk našeho bratra Łatkeho, kotryž poskići wón na sobotnišim zarjadowanju cyrkwinskeho dnja, hakle pozdžišo po-dać. Siegfried Albert

POWĚŚĆE

Musica sacra w Michalskej cyrkwi w Budyšinje

Sobotu, dnja 10. nowembra 1984, wot-měje so w 17.00 hodž. wobšěrniše cyrk-winskohudźbne zarjadowanje. Michalska wosada přepróuje na nje wšěch zajim-cow a přecelow cyrkwinskeje hudźby. Zaklinči pišćelowy koncert Georga Friedricha Händela, Mša G-dur Franza Schuberta a Laudate Dominum Wolf-ganga Amadeusa Mozarta. Solistaj budžetaj, nimo Drježdžanskeje sopranistki Christiany Schwarz, Budyskej wokalso-listaj Christian Bär, tenor, a Michael Grimmer, bariton. Budyski instrumen-talny ansambl zahudži pod nawodom Christfrieda Baumanna.

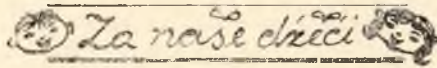
Naše nowiny a časopisy před 100 lěta

Z Huski

Zańdžena srjeda bě za našu cyłu Huscansku wosadu džen, kiž zawěsće wšitkim njezapomnity wostanje. Mějachmy na nim to wulke wjesele, swojeho noweho knjeza fararja, dotalnego kapłana při Michałskej wosadze w Budyšinje, k. Měta, powitać. Hižo wjele dnjow přjedy činjachu so wot wšitkich přihoty k tutomu dnjej. Zo budže wšo wulke, to každy wočakowaše, ale naše wočakowanja buchu hišće přetrjehene. Fara bě jara rjenje z čestnymi wrotami, cyła wjes z chorhojemi wudebjena. Připodnju w 1¼ hodž. zestupa so wulkotny čah wokoło cyrkwje. Wón wobsteješe ze šulskich džeći Hnaščanskeje, Drječinskeje a Huscanskeje šule, spěwarskeho a wojskeho towarstwa, dorosćeneje młodžiny cyłje wosady, z cyrkwinskih, šulskich a gmejnskich předstejićerjow, w kotrychž srjedźiznje běše tež k. kaplan Křižan z Hodžija, kiž běše so k swjedźenskemu powitanju k nam podať. Čah měješe tež dwaj hudźbnej chóraj, a jemu so přizamkny wjele wosadnych. Wón měješe rjany napohlad: Młodžina w swjedźenskej drasce, wjesole džeći z małymi, a towarstwa z wulkimi chorhojemi, wšo bě rjane. W 1¼ hodž. čehnješe čah duchownemu napřečo hač před wowčernju, ½ hodž. před Husku ležacu. Tu čakaše, doniž nowy duchowny njeprjědže. Wón přijědže, přewoždžany wot cyrkwineho předstejićerja k. Klingsta, w postajenym času. Stupiwiši z woza bu wón wot spěwarskeho towarstwa powitany ze spěwom: Knjez postrow će atd. Na to powita jeho cyrkwinu předstejićer k. Steudtner z Huski z němskimi a cyrkwinu předstejićer k. Rehda z Hnašec z wutrobnymi a hnujacymi słowami w serbskej rěči, k čemuž kantor Ludwig, kiž bě čah zarjadował a wšo wustojnje přihotował, postrowjace słowa w mjenje šule a swojich kolegow přizamkny. Naš nowy knjez farar wotmołwi na každu rěč z jara rjanymi słowami a doby sebi z nimi wutrobu wšěch přítomnych. Na to čehnješe čah, w kotrymž nětko nowy k. farar srjedža mjez cyrkwinym předstejstwow z k. kapłanom Křižanom sobu džeše, do Huski. Před faru wón pozasta, a tu so wote wšěch pod přewodom hudźby kěrluš: Njech Bohu džakuje atd. spěwaše. Hdyž bě tón skónčeny, wobroći so k. kaplan Křižan z rjanymi němskimi a serbskimi słowami na noweho duchowneho, jemu džeše přejo za nowe, čezke zastojnstwo. Nětko přibližowaštej so dvě knježnje, knježna Zimmermannec z Huski a knježna Šrybarjec z Hnašec. Přnja přepoda z němskimi słowami němske, druha z rjanymi serbskimi słowami serbske spěwarske knihi. Lědma běštej skónčiloj, da stupichu šulski hólc a wonješkom a šulskej hólcce z chlěbom a selu a druha z małym, rjenje wudžělanym jehnjom a přepodachu swoje dary z luboznymi serbskimi a němskimi słowami. Zady nich steješe 6 knježnow z krasnym, jara wulkim stwinym tepichom a runje tak krasnym blidowym kryćom jako z darom, kiž młodžina cyłje wosady nowemu duchownemu k powitanju dari. Knjez farar Měto podžakowa so, hnuty wot tajkeje wulkeje lubosće, z dlěšej serbskej a němskej rěču a zastupi, hdyž běše so k skónčenju kěrluš: Chwal teho Knjeza atd. wuspěwał, do farskeho domu, hdžež bu hišće jónu wot synka a džowčići našeho knjeza kan-

tora powitany. — Wšo je so jara rjenje radžiło. Lubosć wosadnych a zwólniwość młodžiny pomhaše k tomu, zo bu pod wustojnym a njesprócniwym nawjedowanjom knjeza kantora a z pomocu druhich wosadnych knjezow wučerjow wšo rjenje wuwjědžene. Bóh dať, kiž je nam duchowneho dať, džerž swojej ruce wupřestrěnej nad nim, zo by wón při dobrej strowoće dołhe lěta mjez nami słowo Bože wozjewjeć móhl nam k časnemu a wěcnemu zbožu. — Jutře njeđzela budže zapokazanje noweho fararja a to za serbsku wosadu dopednja w 11 hodž. přez knjeza fararja Imiša z Hodžija, za němsku pak w 9 hodžinach.

Serbske Nowiny, nowember 1884

Pomhaj Bóh

To je postrow ewangelskich Serbow. Wšudže jón slyšiće, hdžež so ewangelscy Serbja zetkaja: wšedny džen na wsy, na kemšach, na Serbskich cyrkwinskih dnjach. Tež naš časopis tak rěka a strowiwi z tym každeho, kiž jón do ruki wza.

„Pomhaj Bóh“ — wěsće hižo, što to rěka? Kóždemu, kotrehož tak strowimy, přejemy, zo by Bóh jemu pomhať. Što bychmy lěpšeho někomu přec móhli? Tuto přece je wjace, hač hdyž někocho po nowšim wašnju strowimy z „Dobry džen“. Wšako sami wěsće, zo njeje každy „džen dobry“. Hdyž małego Janka wopytam, kiž chory a z bolosćemi we ložu leži, wěm, zo jemu njemóžu „Dobry džen“ přec, dokelž dny za njeho nětkle njejsu dobre, Ale, zo by Bóh jemu pomhať, to móžu jemu tež na tajkich dnjach přec.

A kohož smy z „Pomhaj Bóh“ postrowili, tón nam wotmołwi „Wjerš pomazy“. To pak je džensa hubjenje zrozumić, dokelž je postrow hižo jara stary a Serbja před wjele, wjele lěta su trochu hinak rěčeli. „Wjerš pomazy“ — za to bychmy džensa prajili: „Wjeršny (Bóh) njech tež tebi pomha.“

Njeje to dobre wašnje, zo každy raz, hdyž so zetkaja, sej mjez sobu přejemy, zo by Bóh nam pomhať? Snadž přichodny raz, hdyž někocho tak strowiće, na to myslite, zo to njeje jenož postrow, ale wulke přece: najlěpše, štož móžemy někomu přec.

Naš basnik Handrij Zejler je samo bašeń wo našim postrowje napisať. Přecitajte sej ju hromadže z nanom abo mačěrju.

A tak strowju was a přeju wam „Pomhaj Bóh, serbske džěci!“

Handrij Zejler

„Serbow strowjenje“

To Serbow „Pomhaj Bóh!“ mi je Haj wyše zlořeho,
Nic ničo nje! wšak wažniše
Hač pomoc Wjeršneho.

„Wjerš pomazy!“ to bratrowske
Za džak će zwjeseli,
Z tym strowjeny zas! popřeje
Tu wjeršnu pomoc ci.

Kaž myslimy, tak prajimy
Te naše strowjenja,
My z Bohom wšitkich strowimy,
To česć je Serbowstwa.

Lubi čitarjo!

Redaktor našeho časopisa, farar Pjech, so wot Riesy do druhého farskeho městna přesydlil. Bohužel wón so z tym hišće dale wot Lužicy zdaluje. Přez to nje-móže wjac po zwučenym wašnju naš „Pomhaj Bóh“ redigować. Džakuju so fararjej Pjechej (zawěsće tež w mjenje wšitkich čitarjow) za jeho džělo wutrobnje. Kóždy, kiž wě, kajke džělo je z redaktorstwom našeho časopisa zwjazane, móže sebi myslit, zo njeběše tute džělo za njeho přeco lochke. A tola je so swěru wo každe wudaće starať. Zaplać jemu Bóh tute džělo. Přejemy jemu za jeho skutkowanje na nowym městnje bože zchowowanje.

Wjeselu so, zo budže farar Pjech tež wot Berlina sem na našim časopisu sobu džělać. Runje tak pak so tež wjeselu na zhromadne džělo ze wšitkimi, kiž na našim „Pomhaj Bóh“ sobu džělać chcedza.

Tym, kiž su so hižo zwólniwi wuprajili, so za jich zwólniwość džakuju. Tola prošu tež Was wšitkich: Přewoźće naš „Pomhaj Bóh“ tež w přichodže swěrnje. Čitajće naš „Pomhaj Bóh“ a wabće za njón.

Kritizujće, štož so Wam njelubi. Přinješće namjety a pisajće do našeho časopisa.

Dopisy, naš „Pomhaj Bóh“ nastupajo, posćelće prošu nětko wšitke na moju adresu:

Siegfried Albert

8600 Budyšin

Serbski kěrchow 1

(Wendischer Kirchhof)

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

nowember 1884

4. 11. — 20. njeđzela po Swjatej trojicy

Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Rakecy: 9.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (J. Lazar)

Chwaćicy: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)

Budestecy: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Albert)

11. 11. — Dopředposlednja njeđzela w cyrkwinskih lěće

Budyšin-Michałska: 14.00 hodž. kemše ze zapokazanjom

18. 11. — Předposlednja njeđzela w cyrkwinskih lěće

Poršicy: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)

Budyšin: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)

Hodžij: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

2. 12. — 1. njeđzela w adwenće

Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakladnistwo Domowina, Budyšin, Sukelniska 27. Redaktor: farar Siegfried Albert, 8600 Budyšin, Serbski kěrchow, tel. 42201. Ekspedycja: farar G. Lazar, 8601 Bukcecy (Hochkirch), Kirchweg 3. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Čisć: Nowa Doba, čišćerja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1840). — Wuchadza jonkroč za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 — Index-Nummer 32921